

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยเรื่องผู้นำกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชน ผู้วิจัยได้แบ่ง การศึกษาออกเป็น 2 แบบคือ

- 1. การวิจัยเชิงสำรวจ (survey research)
- 2. การวิจัยภาคสนาม (field research)

การวิจัยเชิงสำรวจ

ในการศึกษาผู้นำกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชน ได้ใช้การวิจัยเชิงสำรวจ เป็นวิธีหลักโดยมีกลุ่มประชาชนที่จะศึกษา ได้แก่ คณะกรรมการชุมชนในแต่ละชุมชน เนื่องจาก บุคคลเหล่านี้เป็นบุคคลที่ประชาชนในชุมชนให้ความเชื่อถือและมอบความไว้วางใจเป็นตัวแทนของ ชุมชน โดยขั้นตอนในการรวบรวมข้อมูลได้ใช้แบบสอบถามที่เป็นคำถามปิด ที่จัดสร้างขึ้นเป็นเครื่องมือ ในการรวบรวมข้อมูล

การวิจัยภาคสนาม

ในการศึกษาวิจัยภาคสนามผู้วิจัยได้ออกทำการสัมภาษณ์ในทุกชุมชนด้วยตนเอง เพื่อศึกษา ทรรศนะของคณะกรรมการชุมชนในแต่ละชุมชน ทำให้ได้ทราบความคิดเห็นทางการเมืองและการมีส่วนร่วม ร่วมทางการเมืองที่แตกต่างกันในแต่ละชุมชน เพื่อจะนำข้อมูลที่ได้มาประกอบการวิเคราะห์ให้ ใกล้เคียงกับสภาพความเป็นจริงมากที่สุด

วิธีการศึกษาโครงสร้างการมีส่วนร่วมและการยอมรับในตัวผู้นำชุมชน

การศึกษาโครงสร้างการมีส่วนร่วมและการยอมรับในตัวผู้นำชุมชนจะเป็นการกล่าวถึงลักษณะของการเป็นชนชั้นนำ และปัจจัยที่เป็นเครื่องชี้วัดในการเป็นผู้นำ โดยการพิจารณาจากขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. การระบุตัวชนชั้นนำโดยการพิจารณาชื่อเสียงและผลงานของผู้นำชุมชน ที่เป็นที่ยอมรับของสมาชิกในชุมชน การได้รับมอบหมายให้ตัดสินใจปัญหาของชุมชนเพื่อจะได้ทราบว่าบุคคลใดที่สมาชิกในชุมชนยอมรับและยกย่อง ตัวอย่าง เช่น การที่สมาชิกในชุมชนเชื่อฟังคำแนะนำในการไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ให้กับผู้สมัครรับเลือกตั้งที่ผู้นำชุมชนเห็นว่าเหมาะสม
2. การระบุตัวชนชั้นนำโดยพิจารณาตำแหน่ง เนื่องจากถือว่าบุคคลที่ดำรงตำแหน่งใดตำแหน่งหนึ่งในชุมชนเป็นผู้นำชุมชน รวมทั้งระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งของผู้นำชุมชนอันทำให้มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของสมาชิกในชุมชน
3. การระบุตัวชนชั้นนำโดยการพิจารณาจากการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ เช่น การที่ผู้นำชุมชนได้นำปัญหาของชุมชนไปปรึกษาผู้แทนในเขตของตนหรือกับทางราชการ หรือในกรณีที่ชุมชนต้องการความช่วยเหลือ ผู้นำได้ติดต่อขอรับความช่วยเหลือจากทางราชการหรือพรรคการเมือง

ตัวแปรในการศึกษาวิเคราะห์

ตัวแปรในการศึกษาประกอบด้วยตัวแปร 2 ประเภท คือ

1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ภูมิฐานะของชุมชนที่สังกัด ตำแหน่งทางผู้นำชุมชน อายุอาชีพ และระยะเวลาการดำรงตำแหน่งผู้นำชุมชน
2. ตัวแปรตาม ได้แก่ การยอมรับในตัวผู้นำชุมชน และการมีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชน

การสร้างเครื่องมือรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถาม (questionnaire) ขึ้นมาชุดหนึ่ง โดยแบบสอบถามนี้จะเป็นคำถามที่มีลักษณะปิดเกือบทั้งหมด ทั้งนี้เพื่อความสะดวกในการศึกษา และการวิเคราะห์ข้อมูล โดยเนื้อหาของแบบสอบถามได้จากความคิดทางทฤษฎีเกี่ยวกับผู้นำและการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่ได้ระบุไว้ในเนื้อหาของบทที่ 2 ซึ่งผู้วิจัยได้นำแนวคิดทฤษฎีมาสร้างเป็นแบบสอบถามให้สอดคล้องกับสมมติฐานหลักของการวิจัยในเรื่องนี้ สำหรับเนื้อหาของแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ส่วนคือ

ส่วนแรก เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ ภูมิภาคของชุมชนที่สังกัด ตำแหน่งทางผู้นำชุมชน เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และระยะเวลาการดำรงตำแหน่งผู้นำชุมชน

1. ภูมิภาคของชุมชนที่สังกัด แบ่งเป็น 3 แฉงคือ
 - ก. แฉงวัดพระยาไกร
 - ข. แฉงบางคอแหลม
 - ค. แฉงบางโคล่
2. ตำแหน่งทางผู้นำชุมชน แบ่งเป็น 3 ตำแหน่งคือ
 - ก. ประธานชุมชน
 - ข. รองประธานชุมชน
 - ค. กรรมการชุมชน
3. เพศ แบ่งเป็น 2 เพศ คือ
 - ก. ชาย
 - ข. หญิง

4. อายุ แบ่งเป็น 4 ช่วงคือ
 - ก. 20-30 ปี
 - ข. 31-40 ปี
 - ค. 41-50 ปี
 - ง. 50 ปีขึ้นไป
5. ระดับการศึกษา แบ่งเป็น 5 ระดับคือ
 - ก. ประถมศึกษา
 - ข. มัธยมศึกษา
 - ค. อาชีวศึกษา
 - ง.ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า
 - จ. สูงกว่าปริญญาตรี
6. อาชีพ แบ่งเป็น 7 กลุ่มคือ
 - ก. รับราชการ
 - ข. บริษัท
 - ค. รับจ้าง
 - ง. ค้าขาย
 - จ. รัฐวิสาหกิจ
 - ฉ. ธุรกิจส่วนตัว
 - ช. อื่น ๆ
7. ระยะเวลาการดำรงตำแหน่งผู้นำชุมชน แบ่งเป็น 5 ช่วงคือ
 - ก. ไม่เคยดำรงตำแหน่ง
 - ข. 1-2 ปี
 - ค. 3-4 ปี
 - ง. 5-6 ปี
 - จ. มากกว่า 6 ปี

ส่วนที่สอง เป็นข้อมูลเกี่ยวกับการยอมรับในตัวผู้ชุมนุมชน มีจำนวนคำถามในส่วนนี้ทั้งหมด 14 คำถาม ได้แก่

1. ท่านได้รับความร่วมมือในการพัฒนาชุมชนของท่าน จากสมาชิกหรือผู้อยู่อาศัยในชุมชนมากน้อยเพียงใด แบ่งเป็น 4 ระดับคือ
 - ก. ได้รับความร่วมมืออย่างดียิ่ง
 - ข. ได้รับความร่วมมือพอสมควร
 - ค. ได้รับความร่วมมือน้อยมาก
 - ง. ไม่ได้ได้รับความร่วมมือแต่อย่างใด
2. ท่านเคยเข้าร่วมประชุมกับหน่วยงานของทางราชการมากน้อยเพียงใด แบ่งเป็น 3 ระดับคือ
 - ก. เข้าร่วมประชุมในทุกครั้ง
 - ข. เข้าร่วมประชุมในบางครั้ง
 - ค. ไม่เคยเข้าร่วมประชุมเลย
3. ท่านเข้าร่วมประชุมกับหน่วยงานของทางราชการเพราะเหตุใด แบ่งเป็น 4 ข้อคือ
 - ก. ทางราชการมีหนังสือขอความร่วมมือ
 - ข. มีปัญหาที่ต้องการความช่วยเหลือจากทางราชการ
 - ค. เป็นตัวแทนของชุมชนที่เข้าร่วมประชุม
 - ง. ได้รับความแต่งตั้งจากทางราชการ
4. ในกรณีที่ชุมชนของท่านประสบกับปัญหาความเดือดร้อนต่าง ๆ ท่านได้แก้ปัญหาเหล่านั้นไปติดต่อประสานขอรับความช่วยเหลือจากทางราชการมากน้อยเพียงใด แบ่งเป็น 4 ข้อคือ
 - ก. ติดต่อทุกครั้งที่มีปัญหา
 - ข. ติดต่อเป็นครั้งคราว
 - ค. ไม่เคยติดต่อเลย
 - ง. อื่น ๆ (ระบุ).....

5. ปัญหาความเดือดร้อนของชุมชนที่ท่านได้นำไปติดต่อขอรับความช่วยเหลือจากทางราชการ ได้แก่ปัญหานั้นเรื่องใด แบ่งเป็น 6 ข้อคือ
- ปัญหาที่ระบายน้ำอุดตัน
 - ปัญหาทางเดินเท้าในชุมชนชำรุด
 - ปัญหาแหล่งเพาะพันธุ์ยุง
 - ปัญหายาเสพติดในชุมชน
 - ปัญหาไฟฟ้าแสงสว่างไม่เพียงพอ
 - อื่น ๆ (ระบุ).....
6. ปัญหาความเดือดร้อนของชุมชนในข้อ 5 ได้รับการตอบสนองจากทางราชการมากน้อยเพียงใด แบ่งเป็น 4 ระดับคือ
- มาก
 - น้อย
 - ปานกลาง
 - ไม่ได้รับการตอบสนองเลย
7. กรณีที่ชุมชนของท่านได้รับความช่วยเหลือจากทางราชการ ชุมชนของท่านได้รับความช่วยเหลือทางด้านใดมากที่สุด แบ่งเป็น 5 ด้านคือ
- วัสดุครุภัณฑ์ เช่น เครื่องดับเพลิง วัสดุก่อสร้าง ฯลฯ
 - การปรับปรุงก่อสร้างสิ่งสาธารณะประโยชน์
 - การบริการประชาชนเคลื่อนที่โดยไม่คิดมูลค่า
 - อบรมฝึกฝนอาชีพแก่สมาชิกในชุมชน
 - อื่น ๆ (ระบุ).....
8. ในการเลือกตั้งทุกครั้งที่ผ่านมา ท่านเคยมีส่วนในการช่วยสนับสนุนผู้สมัครรับเลือกตั้งหรือพรรคการเมืองมากน้อยเพียงใด แบ่งเป็น 4 ระดับคือ
- ให้การสนับสนุนในทุกครั้ง
 - ให้การสนับสนุนในบางครั้ง

- ค. ไม่เคยให้การสนับสนุน
- ง. อื่น ๆ (ระบุ).....
9. ปัจจัยอะไรบ้างที่ทำให้ท่านสนับสนุนผู้สมัครรับเลือกตั้งในแต่ละครั้ง แบ่งเป็น 6 ข้อคือ
- ก. ชอบและศรัทธาในนโยบายของพรรค
- ข. รู้จักกับผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นการส่วนตัว
- ค. มีบุคคลอื่นแนะนำหรือได้รับการร้องขอจากผู้อื่น
- ง. ผู้สมัครรับเลือกตั้งมีบุญคุณเป็นการส่วนตัว
- จ. ผลงานที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งได้ทำให้กับชุมชนมาก่อน
- ฉ. อื่น ๆ (ระบุ).....
10. สมาชิกในชุมชนของท่านส่วนใหญ่ยอมรับฟังคำแนะนำจากท่าน ในการไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งให้กับผู้สมัครรับเลือกตั้งที่ท่านเห็นว่าเหมาะสมหรือไม่ แบ่งเป็น 4 ข้อคือ
- ก. ยอมรับฟังคำแนะนำโดยส่วนใหญ่
- ข. ไม่ยอมรับฟังคำแนะนำ
- ค. ยอมรับฟังคำแนะนำเป็นบางส่วน
- ง. อื่น ๆ (ระบุ).....
11. ท่านเคยแนะนำสมาชิกในชุมชนของท่านไปลงคะแนนเลือกตั้งเพราะ แบ่งเป็น 6 ข้อคือ
- ก. รู้จักคุ้นเคยกับผู้สมัครเป็นการส่วนตัว
- ข. ได้รับการช่วยเหลือจากพรรคการเมืองนั้นมาก่อน
- ค. เป็นสมาชิกพรรคการเมืองนั้น
- ง. ชอบและศรัทธาในนโยบายของพรรคการเมืองนั้น
- จ. ผลงานที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งได้ทำให้กับชุมชนมาก่อน
- ฉ. อื่น ๆ (ระบุ).....
12. ผลจากการที่ท่านให้การสนับสนุนในการเลือกตั้งแต่ละครั้งเป็นเช่นไร แบ่งเป็น 4 ข้อคือ
- ก. ผู้สมัครได้รับการเลือกตั้งในทุกครั้ง
- ข. ผู้สมัครได้รับการเลือกตั้งในบางครั้ง

- ค. ผู้สมัครไม่ได้รับการเลือกตั้ง
- ง. อื่น ๆ (ระบุ).....
13. ชุมชนของท่านเคยได้รับความช่วยเหลือสนับสนุนจากพรรคการเมืองในลักษณะใดแบ่งเป็น 5 ข้อคือ
- ก. บริจาคเป็นเงินช่วยบำรุงชุมชน
- ข. ใช้งบประมาณปรับปรุงแหล่งเสื่อมโทรมในชุมชน
- ค. จัดงานเลี้ยงแก่สมาชิกในชุมชน
- ง. ไม่เคยให้ความช่วยเหลือแต่ประการใด
- จ. อื่น ๆ (ระบุ).....
14. พรรคการเมืองใดที่เข้ามาให้ความช่วยเหลือแก่ชุมชนของท่านมากที่สุด แบ่งเป็น 5 ข้อคือ
- ก. พรรคประชากรไทย
- ข. พรรคประชาธิปัตย์
- ค. พรรคพลังธรรม
- ง. พรรคมวลชน
- จ. อื่น ๆ (ระบุ).....

ส่วนที่สาม เป็นข้อมูลเกี่ยวกับการมีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้นำชุมชนมีจำนวนคำถามในส่วนนี้ทั้งหมด 9 คำถาม ได้แก่

1. นักการเมืองที่ดีในความเห็นของท่านควรมีลักษณะเช่นใด แบ่งเป็น 6 ประเภทคือ
- ก. เป็นบุคคลที่มีลักษณะดี น่าเชื่อถือ
- ข. เป็นบุคคลที่พูดเก่ง มีความคล่องตัว
- ค. เป็นบุคคลที่ซื่อสัตย์ มีคุณธรรม
- ง. เป็นบุคคลที่มีความเสียสละเพื่อส่วนรวม
- จ. เป็นบุคคลที่พูดจริง ท้าจริง
- ฉ. อื่น ๆ (ระบุ).....

2. ท่านเคยนำปัญหาต่าง ๆ ของชุมชน ไปปรึกษาหารือกับผู้แทนในเขตของท่านหรือไม่แบ่งเป็น 2 ข้อคือ
- เคย
 - ไม่เคย
3. ในเรื่องที่ท่านปรึกษากับผู้แทนในเขตของท่าน ท่านได้นำปัญหาเรื่องใดไปปรึกษาหารือ แบ่งเป็น 6 ข้อคือ
- ปัญหาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน
 - ปัญหาค่าครองชีพของสมาชิกในชุมชน
 - ปัญหาสาธารณสุขในชุมชน
 - ปัญหาแหล่งเสื่อมโทรมในชุมชน
 - ปัญหาการศึกษาของเยาวชนในชุมชน
 - อื่น ๆ (ระบุ).....
4. ชุมชนของท่านสามารถพบปะกับนักการเมืองในโอกาสใดมากที่สุด แบ่งเป็น 5 ข้อคือ
- ในช่วงที่มีการหาเสียงเลือกตั้ง
 - ในกรณีที่ชุมชนของท่านต้องการความช่วยเหลือ
 - ในกรณีที่มีการจัดงานต่าง ๆ ในชุมชน
 - ในทุกโอกาสเนื่องจากได้พบปะกันอย่างต่อเนื่อง
 - อื่น ๆ (ระบุ).....
5. ชุมชนของท่านได้รับข่าวสารทางการเมืองจากแหล่งใดมากที่สุด แบ่งเป็น 5 ข้อคือ
- สื่อมวลชน เช่น หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ ฯลฯ
 - การประชาสัมพันธ์ของทางราชการ เช่น ส.ส.10 (หนังสือเชิญชวนไปเลือกตั้ง)
 - พรรคการเมืองหรือผู้สมัครรับเลือกตั้ง
 - ห้วคะแนน
 - อื่น ๆ (ระบุ).....

6. ท่านคิดว่าผู้แทนในระดับใดสามารถทำประโยชน์ให้แก่ชุมชนของท่านได้มากที่สุด แบ่ง เป็น 5 ข้อคือ
- สมาชิกสภาเขต (ส.ข.)
 - สมาชิกสภากรุงเทพมหานคร (ส.ก.)
 - ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร (ผว.กทม.)
 - สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.)
 - อื่น ๆ (ระบุ).....
7. ในฐานะที่ท่านเป็นตัวแทนของชุมชน ท่านสามารถทำให้สมาชิกในชุมชนเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบใดบ้าง แบ่งเป็น 7 ข้อคือ
- กระตุ้นเตือนให้สมาชิกในชุมชนให้สนใจต่อข่าวสารทางการเมือง
 - ชี้แนะให้สมาชิกในชุมชนไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งให้กับบุคคลที่ท่านแนะนำ
 - พูดรณรงค์ให้สมาชิกในชุมชนไปใช้สิทธิเลือกตั้งทุกประเภท
 - ชักชวนให้สมาชิกในชุมชนเข้าสมัครเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองที่ท่านสังกัด
 - ให้ความร่วมมือกับทางราชการในการเผยแพร่ความรู้ด้านประชาธิปไตยแก่ชุมชน
 - เปิดโอกาสให้สมาชิกในชุมชนได้วิพากษ์วิจารณ์แสดงความคิดเห็นในที่ประชุมของชุมชน
 - อื่น ๆ (ระบุ).....
8. ท่านคิดว่าท่านประสบผลสำเร็จมากน้อยเพียงใด ในการที่ทำให้สมาชิกในชุมชนของท่านได้เข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง ในข้อ 7 แบ่งเป็น 5 ระดับคือ
- มาก
 - น้อย
 - ปานกลาง
 - ไม่ประสบผลสำเร็จ
 - อื่น ๆ (ระบุ).....

9. ผลจากการที่ท่านได้กระตุ้นให้สมาชิกในชุมชนของท่านได้เข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง สามารถทำให้สมาชิกในชุมชนมีความตื่นตัวทางการเมืองมากน้อยเพียงใด แบ่งเป็น 5 ระดับคือ
- ก. มาก
 - ข. น้อย
 - ค. ปานกลาง
 - ง. เท่าเดิม
 - จ. อื่น ๆ (ระบุ).....

ภายหลังจากที่ได้สร้างแบบสอบถามชุดแรกขึ้นแล้ว จึงได้นำไปทดลองศึกษา (pre-test) กับกลุ่มประชากรที่จะศึกษาจำนวน 30 ตัวอย่าง จาก 3 แขวงของการวิจัย เพื่อที่จะตรวจสอบหาข้อผิดพลาดของแบบสอบถาม และเพิ่มเติมในส่วนที่ขาดหายไป หลังจากได้ทราบจุดบกพร่องของแบบสอบถามแล้ว ก็นำไปปรึกษาและขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อทำการแก้ไขโดยให้เป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์ ซึ่งหลังจากนั้นจึงจะนำออกไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อศึกษาวิจัยต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลได้ดำเนินการกระทำในห้วงระยะเวลาประมาณ 3-4 เดือน ภายหลังจากที่ได้ทำการแก้ไขปรับปรุงเพิ่มเติมข้อความในแบบสอบถามให้มีความสมบูรณ์ และได้รับความเห็นชอบจากอาจารย์ที่ปรึกษาแล้ว จึงนำไปสัมภาษณ์เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มประชากรตัวอย่าง ซึ่งในการศึกษาวิจัยเรื่องผู้นำกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชน มีขอบเขตการศึกษาอยู่ใน 3 แขวงของพื้นที่เขตบางคอแหลม กรุงเทพมหานคร ได้แก่

- แขวงวัดพระยาไกร มีจำนวนชุมชน 8 ชุมชน จำนวนผู้นำชุมชน 114 คน
- แขวงบางคอแหลม มีจำนวนชุมชน 9 ชุมชน จำนวนผู้นำชุมชน 108 คน
- แขวงบางโคล่ มีจำนวนชุมชน 5 ชุมชน จำนวนผู้นำชุมชน 63 คน

จากกลุ่มประชากรตัวอย่างในการศึกษาพบว่า ในแขวงวัดพระยาไกรจะมีจำนวนผู้นำชุมชนอาศัยมากกว่าแขวงอื่น ข้อมูลทั้งหมดที่เก็บรวบรวมได้นี้จะเป็นตัวชี้วัดการยอมรับในตัวผู้นำชุมชนและการมีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมในทางการเมืองของชุมชนว่าจะมีความแตกต่างกันในแต่ละแขวงมากน้อยเพียงใด นอกจากนี้แล้วผู้วิจัยยังได้สัมภาษณ์ผู้นำชุมชนในแต่ละแขวง คือ ประธานกรรมการชุมชน รองประธานกรรมการชุมชน และกรรมการชุมชน ประกอบการศึกษาด้วย

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในภาคสนาม (field research) นี้ ผู้วิจัยได้มีส่วนร่วมในฐานะผู้สังเกตการศึกษา (participant observe) โดยการเข้าร่วมในกิจกรรมของชุมชน อาทิเช่น การประชุมผู้นำชุมชนแอดประจำวัน กิจกรรมพัฒนาของชุมชน การอบรมสัมมนา กรรมการชุมชนในโครงการต่าง ๆ รวมทั้งได้ออกสัมภาษณ์สอบถามทัศนคติต่าง ๆ เกี่ยวกับการเป็นผู้นำชุมชนในการบริหารกิจการงานต่าง ๆ ของชุมชนและส่วนรวม เพื่อให้ทราบทัศนคติของการยอมรับในตัวผู้นำชุมชน และการมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของคนในชุมชนอย่างแท้จริง นอกจากนี้ ยังได้รับความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่งานส่งเสริมและพัฒนาชุมชน สำนักงานเขตบางคอแหลม ซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบดูแลชุมชนในแต่ละแขวง และเป็นผู้ที่ผู้นำชุมชนได้ให้ความเชื่อถือ ได้ร่วมในการออกสัมภาษณ์ และเก็บข้อมูลกับผู้วิจัยอีกด้วย จึงทำให้ข้อมูลที่ได้นั้นมีความสมบูรณ์และเที่ยงตรงมากพอสมควร

สำหรับขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูล มีดังนี้

1. ในเดือนที่ 1 และเดือนที่ 2 ผู้วิจัยได้ออกสัมภาษณ์และเก็บข้อมูลด้วยตนเอง ทั้งหมดใน 2 แขวง คือ แขวงวัดพระยาไกร และแขวงบางรัก
2. ในเดือนที่ 3 ผู้วิจัยร่วมกับเจ้าหน้าที่งานส่งเสริมและพัฒนาชุมชนซึ่งเป็นผู้ช่วยวิจัยได้ออกสัมภาษณ์เก็บข้อมูลทั้งหมดในแขวงบางคอแหลม
3. ในเดือนที่ 4 ดำเนินการรวบรวมข้อมูลทั้งหมดที่เก็บมาได้จากทุกแขวง มาตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลว่าครบถ้วนหรือไม่ ขั้นตอนต่อไปจึงนำผลการหาค่าและนำไปประมวลผลข้อมูลต่อไป

สำหรับกลุ่มประชากรตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้คือ ผู้นำชุมชนในพื้นที่เขตบางคอแหลม กรุงเทพมหานคร จากจำนวนทั้งหมด 3 แขวง ได้แก่ แขวงวัดพระยาไกร แขวงบางคอแหลม และแขวงบางโคล่ รวมจำนวนข้อมูลที่ได้รับรวบรวมได้ทั้งหมด 268 ฉบับ และจากการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้รับมานั้น ผู้นำชุมชนในพื้นที่เขตบางคอแหลมได้ให้ความคิดเห็นและให้ความร่วมมือมากพอสมควร ส่วนในขั้นตอนสัมภาษณ์รวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้เข้าไปสัมภาษณ์ผู้นำชุมชนโดยตั้งเป้าหมายไว้ว่า ในชุมชนหนึ่งจะต้องสัมภาษณ์ข้อมูลจากประชาชนชุมชนเป็นหลักเนื่องจากเป็นบุคคลที่สมาชิกในชุมชนได้ให้การยอมรับมากที่สุด โดยรายละเอียดของกลุ่มตัวอย่างที่เก็บรวบรวมข้อมูลมาได้แต่ละแขวง มีดังต่อไปนี้

ตารางที่ 3.1 จำนวนตัวอย่างวิจัย

เขต	จำนวน	ร้อยละ
1. แขวงวัดพระยาไกร	105	39.2
2. แขวงบางคอแหลม	104	38.8
3. แขวงบางโคล่	59	22.0
รวม	268	100.0

การวิเคราะห์ข้อมูล

ขั้นตอนการดำเนินการหลังจากที่ได้ดำเนินการสอบถามออกสัมภาษณ์เก็บรวบรวมข้อมูลมาได้ทั้งหมดจำนวน 268 ฉบับ แล้วจึงนำมาตรวจสอบความถูกต้องว่ามีความสมบูรณ์เพียงใดต่อจากนั้นจึงนำแบบสอบถามทั้งหมดไปลงรหัส เพื่อประมวลผลข้อมูลโดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ ด้วยโปรแกรม

สำเร็จรูป SPSS/PC+ เพื่อนำผลลัพธ์ที่ได้มาใช้ในการวิเคราะห์ทางสถิติ ซึ่งสถิติที่ใช้ประกอบการวิเคราะห์ได้แก่ การคำนวณอัตราร้อยละ และการทดสอบไค-สแควร์ ซึ่งขึ้นอยู่กับประเภทของข้อมูลและสมมติฐานที่ต้องการทดสอบเป็นเกณฑ์ เพื่อหาัยสำคัญของข้อมูลและความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ ซึ่งจะกล่าวในบทที่ 4 ต่อไป